

Medische literatuur op het web

Consultants: A. Allen, MD, M.E. Edwin Frisse, MD, J.A. Osheroff, MD - Redactie: M.D. Pinkowish, K. Wils
Patient Care, januari 2001, jaargang 24, nummer 1, pg. 68-70

De omvang van geneeskunde op het internet is bijna even immens als die van de geneeskunde zelf. We geven u een update van medische literatuur op het internet en waarschuwen en passant voor een aantal valkuilen.

Medische zoeksystemen

Waarom gaan artsen op het internet? Volgens een rapport van de *American Medical Association* uit 1998 is de belangrijkste reden het zoeken van gegevens uit de medische literatuur, vooral via de Medline.¹

Er zijn heel wat zoekinstrumenten op de Medline aangesloten. Alleen door een aantal ervan te proberen zult u kunnen bepalen welk zoekinstrument het best overeenkomt met uw manier van zoeken. Vragen welk medisch zoekstelsel het beste is, is zoets als vragen welke de beste auto is. PubMed is de belangrijkste toegangspoort tot de Medline. Hij is ontwikkeld door de National Library of Medicine (NLM) en lijkt de wat oudere Grateful Med in de schaduw te stellen. Een uitgebreid overzicht van de mogelijkheden van PubMed, vindt u in de reeks 'Zoeken in de Medline', verschenen van september tot en met november 2000.

Ovid is een particuliere dienst om de Medline te bevragen. Ovid werkt met betaalde abonnementen maar regelmatige gebruikers vinden de dienst zijn geld waard. Het interessantste aspect van Ovid is waarschijnlijk de gegevensbank met honderden online tijdschriften waar de artikelen integraal beschikbaar zijn. De gebruiker kan direct van het citaat doorklikken naar de tekst. Ovid maakt het ook mogelijk om verschillende filters toe te passen op een zoekopdracht. Zo kunt u bepalen dat het zoekproces zich moet toespitsen op evidence-based gegevens. Binnen het domein van de evidence-based tijdschriften vinden we bijvoorbeeld The Cochrane Review, een internationaal initiatief om data van de hoogste kwaliteit te selecteren en op te slaan in een gegevensbank.

De meeste medische tijdschriften hebben ook hun eigen site. Bij het British Medical Journal (BMJ) kunt u tegenwoordig nog gratis recente nummers consulteren. Een andere mogelijkheid die BMJ biedt zijn de zogenaamde 'Customised @lerts'. U laat op de site uw e-mailadres achter en kiest uit een lange, gedetailleerde lijst een aantal onderwerpen die u interesseren. Als de BMJ een artikel heeft over het door u geselecteerde onderwerp, wordt u daar per e-mail van op de hoogte gebracht. De meeste belangrijke tijdschriften, waarvoor in de regel overigens wél moet worden betaald, bieden een soortgelijke dienst. Deze techniek om lezers te waarschuwen, de zogenaamde 'push-technologie', wordt de laatste jaren steeds meer gebruikt op het internet.

Het overzicht van medische tijdschriften op het internet zou niet volledig zijn als we geen melding zouden maken van het tijdschrift dat u in handen heeft. Patient Care staat sinds het najaar van 1999 op het www. Meer hierover leest u in de kadertekst 'Virtuele navorming op MediMedianet'.

Praktische aanbevelingen

Veel (vooral Amerikaanse) organisaties zoals het Agency for Health Care Policy and Research (ACH PR), vaardigen hun guidelines tegenwoordig uit via het internet. De papieren exemplaren die in de mappen op de boekenplank staan, worden zo overbodig. En wat belangrijker is: de elektronische versie is meestal de recentste update.

Het zoeken van aanbevelingen voor de praktijk via een zoekmachine kan een traag en frustrerend proces zijn. Veel organisaties zetten hun documenten op het net maar een specifieke zoekopdracht via een zoekmachine kan een alles-of-nietspoging zijn. De National Guidelines Clearinghouse kunnen hier een oplossing bieden. Deze site vereenvoudigt een betere en bredere toegang tot klinische guidelines en biedt:

- ♦ een gestandaardiseerde abstract;
- ♦ de volledige tekst - indien beschikbaar
- ♦ of informatie om de volledige tekst te bestellen;
- ♦ een vergelijking van richtlijnen over hetzelfde of soortgelijke onderwerpen;
- ♦ onderwerpgebonden e-mailgroepen waarin geregistreerde bezoekers informatie kunnen uitwisselen over de ontwikkeling, inhoud en implementatie van specifieke richtlijnen.

Aanbevelingen van de Amerikaanse overheid zijn beschikbaar op de site van de Health Services Technology Assessment Text (HSTAT). Deze site, die wordt onderhouden door de National Library of Medicine, maakt het de gebruiker mogelijk om verschillende gegevensbanken van de overheid te doorzoeken, zoals de National Institutes of Health, de AHCPR en de Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Een selectie van richtlijnen is ook beschikbaar op verschillende websites van beroepsverenigingen en op overkoepelende sites zoals Medscape en MD Consult.

Daarnaast moet hier de site van de Canadian Medical Association gesignaleerd worden. De CMA Infobase biedt u snelle toegang tot een database van honderden Guidelines over uiteenlopende onderwerpen die dikwijls nauw aansluiten bij de huisartsenpraktijk. En we mogen zeker niet vergeten de Cochrane Library te vermelden. Om de volledige teksten van deze evidence-based databank te raadplegen, betaalt u 120 pond of 225 dollar per jaar, maar de abstracts zijn gratis toegankelijk.

Het aanbod van Belgische richtlijnen op het internet is veeleer beperkt. Het melden waard is de site van de WWH, die nu ook drie 'Aanbevelingen voor de medische praktijkvoering' herbergt. De brochures kunnen gratis gedownload worden in pdf-formaat. Ook de SSMG heeft haar Recommendations de Bonne Pratique online beschikbaar gemaakt. Een gratis registratie is vereist om toegang te krijgen tot de site.

Medische tekstboeken

Steeds meer medische standaardwerken staan op het internet. De traditionele gedrukte edities zullen waarschijnlijk nog een tijdje een vaste waarde blijven in de boekenkast van de arts, maar het belang van de online edities zal zeker toenemen. Op dit ogenblik is de overkoepelende site MD Consult waarschijnlijk de meest omvattende bron van online tekstboeken, met links naar bijna veertig full text versions. Een jaarabonnement op MD Consult kost 200 dollar.

De uitgebreidheid van deze online tekstboeken wil echter nog wel eens variëren. De tekst van de gedrukte editie is gewoonlijk wel volledig aanwezig, maar de illustraties zijn dat niet altijd. Veel van deze boeken zijn ook beschikbaar op cdrom. Dit medium heeft overigens een aantal voordelen ten opzichte van het internet: een cd-rom werkt sneller dan het internet - wegens niet afhankelijk van opstoppingen op de informatiesnelweg - en is vriendelijker voor uw telefoonrekening. Daar staat dan weer tegenover dat de webversies van teksten vaak recenter zijn.

Eén van de populairste medische tekstboeken op het internet is de elektronische versie van Harrison's Principles of Internal Medicine, 14th edition. Een geregistreerde gebruiker heeft op de site van Harrison's toegang tot het hele leerboek en tot de updates van de hoofdstukken, recente resultaten van belangrijk klinisch onderzoek en dergelijke. Bondige besprekingen en redactionele bijdragen zijn beschikbaar en er zijn links voorzien naar verwante websites. De prijs van een jaarabonnement voor een individuele gebruiker bedraagt 89 dollar. Het is mogelijk om de site gedurende vier weken kosteloos uit te proberen.

Ook de Merck Manual, die andere klassieker uit het boekenrek van iedere arts, is tegenwoordig online te raadplegen. En wat meer is: in tegenstelling tot de meeste andere commerciële initiatieven is toegang tot de Centennial Edition van de Merck Manual helemaal gratis.

Scientific American, dat sinds 1978 te krijgen is als een maandelijkse losbladige uitgave, staat ook al op het net en op cd-rom. De toegang tot de site wordt opnieuw geregeld via een systeem van abonnementen (prijs: 159 dollar per jaar) maar wie de losbladige uitgave of de cdrom bestelt kan ook op de site binnen.

Op de site van PubMed ten slotte loopt een experiment, waarin termen uit de abstract worden gekoppeld aan informatie uit een tekstboek. Open de abstract en klik rechtsboven op 'books'. Door te klikken op de onderstreepte term krijgt u achtergrondinformatie bij het betreffende begrip. Voorlopig worden er alleen nog maar koppelingen gemaakt naar één leerboek, Molecular Biology of the Cell.

- ◆ Ace Allen, MD, is Editor-in-chief, Telemediene Today.
- ◆ Mark Edwin Frisse, MD, MBA, is Director, Bernard Becker Medical Library.
- ◆ Jerome A Osheroff, MD, is Deputy Editor, Integrated Clinical Information Resources, American College of Physicians-American Society of Internat Medicine, Philadelphia.

Referentie:

Physicians get advice on the Web Amencan Medical News. September 28, 1998;23.

Overzicht van de aangehaalde sites

zoeksystemen tijdschriften	en	Webadres	kostprijs
PubMed		http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi	Gratis
Ovid		www.ovid.com/index.cfm	afhankelijk van gekozen formule
BMJ		www.bmj.com	Gratis
AMA journals		www.ama-assn.org	378 dollar/jaar
richtlijnen			
Agency for Health Care Policy and Research (AHCPR)		www.ahcpr.gov	Gratis
National Guideline Clearinghouse		www.guideline.gov	Gratis
Health Services Technology Assessment Texts		http://www.nlm.nih.gov/pubs/factsheets/hstat.html	Gratis
Medscape		www.medscape.com	Gratis
Cochrane Library		http://www.update-software.com/clibng/cliblogon.htm	225 dollar/jaar
CMA Infobase (van de Canadian Medical Association)		www.cma.ca/cpgs/	Gratis
WWH		http://www.wvvh.be	Gratis
SSMG		www.ssmg.be	Gratis
• medische tekstboeken			
MD Consult		http://www.mdconsult.com/	199,95 dollar/jaar
Harrison's Principles of Internal Medicine		www.harrisonsonline.com	89 dollar/jaar
Merck Manual		http://www.merck.com/pubs/	Gratis
Scientific American Medicine		www.samed.com	159 dollar/jaar

farmaceutische bedrijven

Wyeth Pharmaceuticals

<http://www.wyeth.be/~data/frames.pl?f=http://www.wyeth.be/bedrijfsinfo/~nl/wiezijnwij.htm>

Afbeelding

De JAMA, de Journal of the American Medical Association, kan ook op het web worden geraadpleegd. De volledige artikelen kunnen in de regel alleen door abonnees worden opgevraagd, maar een selectie van de artikelen is voor iedereen toegankelijk. Ook kunt u vragen wekelijks gratis een e-mail te ontvangen met een overzicht van de gepubliceerde artikelen.

Virtuele navorming op MediMedianet

Steeds meer medische publicaties doen hun intrede op het internet. Patient Care kon niet achterblijven bij deze 'e-volutie'. Ongeveer anderhalf jaar geleden zijn we daarom begonnen onze navormingsartikelen online beschikbaar te stellen. Inmiddels staan 13 edities van Patient Care op het web. Dat biedt nogal wat voordelen. Dat interessante artikel over hypertensie waar u toen niet aan toekwam, kunt u dankzij het internet nu alsnog rustig doorlezen. En waar hebt u die uitgescheurde pagina's over dehydratie bij kinderen toch gelaten? Stop met zoeken, zet uw computer aan.

Op het internet verschijnt Patient Care als een onderdeel van een grotere publicatie, MediMedianet. MediMedianet is een zogenaamde portaalsite: hij wil een uitvalsbasis zijn voor een verkenning van internet. De sleutel tot MediMedianet is een paswoord, dat u gratis kunt aanvragen. Achter de deur van MediMedianet wacht een dagelijkse selectie van medisch nieuws, verzorgd door onze collega's van Artsenkrant. Ook zijn er regelmatige updates van geneesmiddeleninformatie. De door de redactie van Patient Care aangeleverde rubriek 'Navorming' signaleert opmerkelijke ontwikkelingen op het gebied van medisch onderzoek. En met de wekelijkse casus of dermatologische quiz sluiten we naadloos aan bij de navormingsfilosofie die al meer dan twintig jaar lang het handelsmerk is van dit tijdschrift.

www.medimedianet.be